

Naschrift van de Autoriteit Persoonsgegevens bij publicatie van het onderzoeksrapport 'Verwerking van politiegegevens door de inzet van mobiele camera auto's in gemeente Rotterdam'

De AP heeft onderzoek gedaan naar de verwerking van camerabeelden die zijn gemaakt met de inzet van twee mobiele camera auto's in de gemeente Rotterdam ten tijde van de coronacrisis in 2020. De camera auto's zijn destijds ingezet om op zogenoemde hotspots de coronamaatregelen te handhaven. Meer specifiek ging het om het tegengaan van ongewenste groepsvorming. Voor de inzet is destijds een inzetkader vastgesteld door de driehoek Rotterdam.¹ De AP heeft de resultaten van het onderzoek en de beoordeling daarvan beschreven in haar onderzoeksrapport 'Verwerking van politiegegevens door de inzet van mobiele camera auto's in gemeente Rotterdam'. In het onderzoeksrapport wordt geconcludeerd dat er twee overtredingen zijn begaan.

Geen gegevensbeschermingseffectbeoordeling uitgevoerd

In de eerste plaats is voorafgaand aan de verwerking van de camerabeelden ten onrechte geen gegevensbeschermingseffectbeoordeling (GEB of DPIA) uitgevoerd, terwijl dit gelet op de omstandigheden van dit geval wel was vereist. Voor deze overtreding legt de AP aan de korpschef een boete op van € 50.000. De korpschef is bij wet aangewezen als verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van politiegegevens. De gemaakte camerabeelden moeten worden aangemerkt als politiegegevens.

Niet noodzakelijke en bovenmatige verwerking

De tweede overtreding die de AP heeft geconstateerd is dat de verwerking van de camerabeelden niet noodzakelijk en bovenmatig was. Met de mobiele camera auto's zijn namelijk op verschillende dagen camerabeelden gemaakt waarop personen herkenbaar in beeld zijn gebracht terwijl er geen groepsvorming of een andere overtreding van de coronamaatregelen waarneembaar was. Ook zijn beelden gemaakt terwijl de auto zich niet op een hotspot bevond maar onderweg was van de ene locatie naar de andere. Dit betekent dat de politie camerabeelden heeft gemaakt die niet noodzakelijk waren voor de uitvoering van de politietask en bovenmatig persoonsgegevens heeft verwerkt. De korpschef heeft deze overtreding ook erkend. Voor deze overtreding kan de AP echter géén boete opleggen. De Wet politiegegevens, waarin de belangrijkste privacyregels voor de politie zijn vastgelegd, sluit die mogelijkheid namelijk uit.

Onrechtmatig verkregen gegevens?

Ten slotte is in het onderzoeksrapport van de AP het standpunt ingenomen dat de camerabeelden onrechtmatig waren verkregen. Dit laatste punt weersprekt de korpschef. Dit standpunt van de AP houdt verband met het feit dat de mobiele camera auto's door de politie zijn ingezet op grond van artikel 3 van de Politiewet. Dit is een algemeen geformuleerde bepaling op grond waarvan de politie incidenteel en kortstondig cameratoezicht kan inzetten wanneer daarvoor een concrete aanleiding is, zoals bij (dreigende) grootschalige ordeverstoringen (zie ook hoofdstuk 2 van het onderzoeksrapport). Denk hierbij aan demonstraties of een risicowedstrijd in het betaald voetbal.

¹ De 'driehoek' is het overleg tussen burgemeester, hoofdofficier van justitie en eenheidschef van de politie.

In het onderzoeksrapport van de AP is het standpunt ingenomen dat de inzet van het cameratoezicht met behulp van de mobiele camera auto's niet als kortstondig of incidenteel was aan te merken. Bij vaststelling van het inzetkader was immers al bepaald dat de camera auto's voor de duur van de noodverordening zouden worden ingezet. Daarom was van meet af aan duidelijk dat de inzet geen incidenteel of kortstondig karakter had. Hoewel niet is gebleken dat de camera's voortdurend hebben aangestaan en dus voortdurend beelden hebben gemaakt, waren de camera auto's wel gedurende vijf aaneengesloten weken dagelijks tussen 12:00 en 23:00 uur beschikbaar voor inzet en het maken van camerabeelden. De camera auto's hebben ook daadwerkelijk in die inzetperiode gereden en in ieder geval op verschillende dagen gedurende enkele periodes beelden gemaakt. Omdat de inzet van de mobiele camera auto's gedurende vijf aaneengesloten weken niet als incidenteel en kortstondig kan worden aangemerkt, is in het onderzoeksrapport van de AP het standpunt ingenomen dat de politie met deze inzet van de mobiele camera auto's buiten de kaders van artikel 3 Politiewet is getreden en dat daarom de camerabeelden onrechtmatig zijn verkregen. Dit standpunt sluit overigens ook aan bij de evaluatie van de inzet van de mobiele camera auto's waarbij de politie en de gemeente Rotterdam betrokken zijn geweest. In die evaluatie wordt geconcludeerd dat het middel van de mobiele camera slechts inzetbaar is voor een kortdurende periode. In de regel hanteert de politie in Rotterdam hiervoor een periode van 3 t/m 14 dagen.² Vervolgens wordt geconstateerd dat de mobiele camera auto's in Rotterdam voor een periode langer dan twee weken zijn ingezet zonder dat tussentijds is geëvalueerd. *“Hierdoor paste de inzet niet meer binnen de juridische kaders van artikel 3 Politiewet.”*, aldus de evaluatie.³

De korpschef stelt zich echter op het standpunt dat de inzet van camera auto's gedurende een langere periode wel binnen de juridische kaders van artikel 3 Politiewet kan passen. De korpschef wijst daarbij op het feit dat de camera auto's weliswaar een langere periode dan twee weken zijn ingezet, maar dat zij niet gedurende de hele periode hebben aangestaan en gefilmd. De auto's werden tussen 12.00 uur en 23.00 uur ingezet, maar het daadwerkelijk filmen zou alleen plaatsvinden op de aangewezen hotspots in geval van groepsvorming. Wanneer het daadwerkelijk filmen zich daartoe had beperkt, zou, volgens de korpschef, alsnog sprake zijn van incidentele inzet en een beperkte en toelaatbare inbreuk op de persoonlijke levenssfeer.

Artikel 3 Politiewet als grondslag voor de inzet van technische surveillancemiddelen door de politie

Structurelere inzet van technische surveillancemiddelen waarmee de politie persoonsgegevens verzamelt en verwerkt zonder een duidelijke en democratisch gelegitimeerde basis en zonder dat die inzet voorzienbaar is voor burgers, acht de AP onwenselijk. De AP volgt die inzet daarom kritisch.

Het is de AP gebleken dat de politie verscheidene keren technische surveillancemiddelen gebruikt op grond van artikel 3 Politiewet. Zo baseert de politie de inzet van bodycams op artikel 3 Politiewet.⁴ In Dordrecht is de politie recent gestart met een proef met de inzet van een videovoertuig voorzien van een

² Zie ook het door de burgemeester van Rotterdam vastgestelde Beleidskader Cameratoezicht (Besluit van de burgemeester van de gemeente Rotterdam houdende regels omtrent het inzetten van cameratoezicht) waaruit volgt dat onder kortstondig in principe een periode van 3 t/m 14 dagen moet worden verstaan.

³ Evaluatie Pilot inzet mobiele camera auto. Stadsbeheer Toezicht, Politie en directie Veiligheid van 15 juli 2020, p. 12

⁴ Inzetkader Bodycams bij operationeel gebruik, Programma Sensing – Landelijk Project Bodycams, definitief, versie 2.1 van 7 juli 2020. <https://www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/onderwerpen/bodycam/inzetkader-bodycams-versie-2.1-rubricering-openbaar-def.pdf>

draaibare camera op een mast en een warmtebeeldsensor.⁵ Ook deze inzet baseert de politie op artikel 3 Politiewet.

Nadere normuitleg AP

De AP is er in het onderzoeksrapport vanuit gegaan dat artikel 3 Politiewet alleen als grondslag kan dienen voor *incidentele en kortstondige inzet* van camera's door de politie. Naar aanleiding van de zienswijze van de korpschef is nu de vraag gerezen of artikel 3 Politiewet ook als grondslag kan dienen voor de inzet van camera's *gedurende een langere periode* zolang met deze camera's slechts incidenteel korte en noodzakelijke beeldopnamen worden gemaakt. De AP acht het wenselijk nadere uitleg te geven over de reikwijdte en betekenis van artikel 3 van de Politiewet bij de inzet van technische surveillancemiddelen en zal dit uitwerken. De AP zal ook de korpschef hierover benaderen.

⁵ https://www.noordhollandsdagblad.nl/cnt/dmf20220808_37444790?utm_source=google&utm_medium=organic. Zie ook <https://www.rijnmond.nl/nieuws/1534896/politie-test-hypermoderne-politiebus-met-5-cameras-critici-vrezen-nog-meer-videosurveillance-op-straat>.